

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudkyní JUDr. Janou Kubenovou v právní věci

žalobkyně: **Z. H.**

nar. X., státní příslušnost X.

t. č. pobytem X.

zastoupena advokátem Mgr. Ing. Jiřím Horou

sídlem Moravské náměstí 15, 602 00 Brno

proti

žalovanému: **Ministerstvo vnitra České republiky, odbor azylové a migrační politiky**
poštovní schránka 21/OAM, 170 34 Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 15. 1. 2020, č. j. OAM-150/ZA-ZA11-K02-2019

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 15. 1. 2020, č. j. OAM-150/ZA-ZA11-K02-2019, **se ruší** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobkyni náhradu nákladů řízení ve výši 6 800 Kč, a to do 3 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám právního zástupce žalobkyně.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci a obsah žaloby

1. Žalovaný rozhodnutím ze dne 15. 1. 2020, č. j. OAM-150/ZA-ZA11-K02-2019 („rozhodnutí žalovaného“), neudělil žalobkyni mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu („zákon o azylu“).
2. Žalobkyně namítá, že žalovaný nesprávně vyhodnotil důvodnost jejích obav z pronásledování soukromými osobami pro její homosexuální orientaci. Hrozí jí pronásledování z důvodu příslušnosti k určité sociální skupině (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 10. 2006, č. j. 2 Azs 66/2006-52). Proto splňuje podmínky pro udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu. Příkoří, které na Ukrajině zažívala a bude zažívat v případě svého návratu, pramení právě z její sexuální orientace. Navázala vztah se ženou a její hluboce nábožensky založená rodina, která podobné vztahy neuznává, se jí za to mstí.
3. Správní orgán bagatelizuje problémy, které žalobkyně ve vlasti zažívala. Vše obrací tak, že žalobkyni popisované skutečnosti označuje za nepravděpodobné, protože neuměla vysvětlit, jak její pronásledovatelé byli schopni ji pokaždé najít. Žalovaný odmítá připustit, že žalobkyně žije poslední rok pouze ve strachu o svůj život a tudíž nemůže mít informaci o tom, jak ji pronásledovatelé našli. V dnešní době internetu a sociálních sítí však taková zjištění nejsou složitá. Žalobkyně považuje za nedůstojné zlehčovat příkoří, kterého se jí dostává jen proto, že správní orgán považuje za nedostatečně prokázané, co se jí dělo a děje.
4. Žalobkyně dále nesouhlasí s posouzením dostupnosti vnitřní ochrany. Ukrajinské státní orgány nebyly schopné žalobkyni poskytnout ochranu, proto tu je důvod pro udělení mezinárodní ochrany (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 8. 2003, č. j. 4 Azs 5/2003-51).
5. Žalobkyně navrhla zrušení napadeného rozhodnutí a vrácení věci žalovanému k dalšímu řízení.

II. Vyjádření žalovaného

6. Žalovaný považuje žalobní námitky za nedůvodné. Vzal v úvahu skutečnosti, které žalobkyně v průběhu řízení tvrdila, přihlédl k nim, a shromáždil adekvátní a aktuální informace o situaci v zemi původu. Vycházel z dostatečně zjištěného stavu věci. Důvody k udělení mezinárodní ochrany neshledal. V podrobnostech odkazuje na odůvodnění napadeného rozhodnutí.
7. Z tvrzení žalobkyně vyplývá, že problémy, které měla se soukromými osobami, pramenily z jejích „osobní msty“, nikoliv kvůli její sexuální orientaci. V takovém případě nelze hovořit o odůvodněnosti obav z pronásledování z důvodu příslušnosti k určité sociální

skupině, zejména pokud jeho původcem nikdy nebyly ukrajinské státní orgány (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 9. 2014, č. j. 4 Azs 185/2004).

8. Pokud žalobkyně nebyla spokojena s postupem policie, mohla podat stížnost nadřízenému orgánu. Žádné další kroky na ochranu svých práv však nepodnikla. Každý občan Ukrajiny přitom může v případě potřeby podat trestní oznámení na příslušné pracoviště policie. Pokud poté není spokojen s řešením situace ze strany policie nebo jiných státních orgánů, může podat stížnost, jak uvádí Informace MZV ČR, č. j. 107283/2016-LPTP, ze dne 25. 7. 2016, která je součástí podkladů, ze kterých žalovaný během řízení vycházel.
9. Žalovaný trvá na správnosti svého rozhodnutí a na nedůvodnosti žaloby. Navrhl její zamítnutí.

III. Napadené rozhodnutí a správní spis

10. Žalobkyně podala žádost o mezinárodní ochranu dne 9. 2. 2019. Uvedla, že ji pronásleduje jedna čečenská rodina, která ji chce zabít. Tento důvod dále rozvedla v pohovoru. Před dvěma lety měla vztah se ženou z této čečenské rodiny. Rodina je velmi věřící (žalobkyně si myslí, že vyznávají islám) a o jejich vztahu nevěděla. Později rodina rozhodla, že jejich dcera (partnerka žalobkyně) se musí vdát, přestože se ona sama vdávat nechtěla. V rámci přípravy ke sňatku ji vzali na gynekologické vyšetření, kde se zjistilo, že již není pannou. Dotyčná následně prozradila, že o panenství přišla s žalobkyní. Za to se žalobkyni tato rodina mstí, neboť jim a jejich dceři udělala ostudu. Tyto události se odehrály na jaře roku 2018. Dotyčná žalobkyni pouze stihla zavolat a říct, ať si sbalí věci a uteče, protože její rodina je velmi rozčilená. Žalobkyně tuto radu poslechla a utekla. Následně několikrát změnila místo pobytu, příbuzní její partnerky ji však vždy našli. Pokaždé jim utekla na jeden až dva dny. Někdy se stalo, že měla týden klid. Teror zažívá i 73 letý dědeček žalobkyně. Příbuzní partnerky žalobkyně se na něj pořád obracejí, ačkoliv jim stále říká, že o žalobkyni nic neví. I její známí jí píšou na Facebook, že ji rodina její partnerky hledá.
11. Od jara do listopadu 2018 žalobkyně pobývala ve městech Kyjev, Cherson, Nikolaev a Lvov. Krátkou dobu byla i na Krymu. Během této doby nepracovala, žila z finanční rezervy a prodeje auta. Hledali ji 4 bratři její partnerky, možná i další příbuzní, tím si ale není jistá. Jejich identitu zná, v rámci pohovoru ji nicméně neuvedla. K dotazu úřednice vedoucí pohovor na uvedení jmen rodiny se žalobkyně dotázala, zda tak musí učinit, neboť „*ji bylo řečeno, že má právo to neříct.*“
12. Pokoušela se obrátit na policii, ta ale údajně nikdy nechtěla její oznámení přijmout. Na policii se od jara obracela průběžně několikrát. Poté co, oznámení nepřijali poprvé ani popáté, již nevěděla, co dělat. Oznámení se pokoušela podat v každém z měst, kde v té době bydlela. Kdykoliv uviděla pronásledovatele, šla na policii a tam čekala na oddělení, dokud neodejdou. Policisté na stanici jen mávli rukou, pokud jim žalobkyně ukázala na lidi za oknem, kteří ji měli pronásledovat. Někteří se jí smáli. Podle žalobkyně se to dělo ve všech městech. Pokaždé na policii čekala, až pronásledovatelé odejdou. Někdy odešli až na druhý den. Vypátrali ji i v podnájmech. Ani se nemohla dostat do bytů, chodila tam přes půdu. Někdy se do bytu dostala až druhý nebo třetí den. Všechny své věci, včetně pasu a

peněz, nosila sebou v batohu. Jinou pomoc hledat nezkoušela. Neziskové organizace by jí nepomohly.

13. S pronásledovateli se žalobkyně během doby, co před nimi utíkala, nepotkala osobně. Viděla je pouze stát opodál a stačila jim utéct. Pokud se se ji snažili dohnat, stihla nastoupit do autobusu, auta nebo výtahu, schovat se v nějakém domě a vyjít jiným vchodem. Neměla-li jiné východisko, vyčkávala v úkrytu. Nedokáže vysvětlit, jak ji našli. Záznam o tom, jak ji sledují, si nepořídila. Úřednice vedoucí pohovor se žalobkyně dotázala, zda může svoji odpověď doložit. Žalobkyně uvedla, že neví, jak. Na postup policie si nestěžovala. Jediným možným rozhodnutím v takové situaci bylo utéct, neboť se bála, že jí zabijí. Odjela nejdříve do Polska. Do České republiky přicestovala v listopadu 2018. Měla v úmyslu se na Ukrajinu vrátit a doufala, že se situace uklidní. Nestalo se tak. Proto následně požádala o mezinárodní ochranu.
14. Žalovaný k žádosti shromáždil tři zprávy o zemi původu žalobkyně: 1) Informaci MZV č. j. 107283/2019-LPTP ze dne 25. 7. 2016, která se týká možnosti podat stížnost proti postupu příslušníků policejních orgánů či jiných orgánů státní moci; 2) Informaci MZV č. j. 131227-6/2019-LPTP ze dne 15. 8. 2019, která se týká situace neúspěšných žadatelů o mezinárodní ochranu po návratu do vlasti a návratu po dlouhodobém pobytu v zahraničí; 3) Informaci OAMP ze dne 25. 4. 2019 – Situace v zemi („informace o situaci v zemi“), která se týká politické a bezpečnostní situace, mezinárodních smluv, vojenské služby a vnitřně přesídlených osob. S těmito informacemi žalovaný žalobkyni seznámil. Ta k nim neměla připomínky a další podklady nenavrhla.
15. Následně žalovaný vydal napadené rozhodnutí. Žalobkyně netvrdila žádné problémy v souvislosti s uplatňováním politických práv, proto nebyl důvod pro udělení azylu podle § 12 písm. a) zákona o azylu.
16. Ve vztahu k § 12 písm. b) zákona o azylu žalovaný shledal absenci příčinné souvislosti s některým z azylově relevantních důvodů pronásledování. Přestože žalobkyni lze považovat za příslušnici LGBTI menšiny, z kontextu jejího příběhu je nesporné, že prezentované problémy pramenily z „osobní msty“ dotyčných osob, nikoliv z její sexuální orientace. Nelze mluvit o odůvodněném strachu z pronásledování z důvodu příslušnosti k určité sociální skupině, zejména pokud jeho původcem nebyly ukrajinské státní orgány. Problémy žalobkyně se soukromými osobami státní orgány skrytě nepodporovaly ani netolerovaly. Žalobkyně svou situace neřešila dostupnými prostředky ochrany. Pokud žalobkyně nebyla spokojená s postupem policie, mohla podat stížnost nadřízenému orgánu, což neudělala. Z Informace MZV vyplývá, že každý občan může podat trestní oznámení na příslušné pracoviště policie, a následně může podat stížnost, pokud není spokojen s jeho vyřešením. Stížnost lze podat u prokuratury nebo útvaru vnitřní kontroly konkrétního policejního okrsku. Nelze dovodit, že by ukrajinská policie ochranu neposkytovala. Podle informace o situaci v zemi Ukrajina od roku 2014 přijala řadu reforem týkajících se bezpečnostních složek a policie. Ústava zřizuje funkci Ombudsmana. Žadatelka měla také možnost obrátit se na neziskové organizace. Česká republika navíc považuje Ukrajinu za bezpečnou zemi původu.

17. Žalovaný označil problémy žalobkyně s čečenskou rodinou za zjevně nepravděpodobný sled událostí. Žalobkyně odmítla správnímu orgánu sdělit jména pronásledovatelů, přestože jejich totožnost znala. Přitom ji žalovaný poučil, že musí v řízení poskytovat nezbytnou součinnost a úplné informace. Žalobkyně proto neunesla břemeno tvrzení (usnesení NSS ze dne 24. 7. 2015, č. j. 3 Azs 215/2014-35). Žalobkyně nedokázala věrohodně objasnit, jak ji pronásledovatele mohli pokaždé najít na jakémkoliv místě na Ukrajině. Opakovaně se také měla dostat do situace, ve které pronásledovatele viděla v blízkosti oddělení policie a přestože na ni čekali, podařilo se jí záhadným způsobem uniknout. Mohla si přitom zajistit důkazy a předložit je policii. Případně mohla vyhledat pomoc právníka. Uváděla, že kvůli pronásledování nemohla vyjít ven z bytu, přesto se dokázala opakovaně stěhovat napříč Ukrajinou. Azylový příběh žalobkyně byl podle žalobce nevěrohodný, prezentovaný pouze za účelem legalizace pobytu. Žalobkyně navíc o azyl nepožádala v první bezpečné zemi a v České republice tak učinila až po třech měsících pobytu. Žalovaný proto neshledal důvod pro udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu.

18. Žalobkyně podle žalovaného nesplňuje ani důvody pro udělení humanitárního azylu, azylu za účelem sloučení rodiny nebo doplňkové ochrany. Neuvedla, že by jí měl hrozit trest smrti. Ohledně nebezpečí špatného zacházení ve smyslu k čl. 3 Evropské úmluvy o lidských právech žalovaný odkázal na blíže nespecifikovanou judikaturu Evropského soudu pro lidská práva. Žalobkyně na Ukrajině nikdy neměla problémy se státními orgány. Ohledně problémů s čečenskou rodinou žalovaný odkázal na nevěrohodnost její výpovědi a možnost tyto problémy řešit dostupnými prostředky vnitrostátní ochrany. Žalobkyni nehrozí ani vážná újma v souvislosti s ozbrojeným konfliktem. Ten probíhá pouze na území Doněcké a Luhanské oblasti. Žalobkyně ale před odjezdem z vlasti žila v Oděské oblasti. Její vycestování nepředstavuje rozpor s mezinárodními závazky České republiky.

IV. Posouzení věci krajským soudem

a. Splnění procesních podmínek a rozsah soudního přezkumu

19. Žalobu podala oprávněná osoba (§ 65 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní; „s. ř. s.“), ve lhůtě podle § 32 odst. 1 zákona o azylu. Krajský soud ve věci rozhodl v souladu s § 51 odst. 1 s. ř. s. bez nařízení ústního jednání. Vyzval účastníky k řízení, zda s takovým postupem souhlasí. Žalovaný ve svém vyjádření k žalobě výslovně souhlasil. Žalobkyně se ve lhůtě k výzvě krajského soudu nevyjádřila. Proto se má za to, že s rozhodnutím o věci samé bez jednání souhlasí. Krajský soud nepovažoval ústní projednání věci za nezbytné. Rozhodl ostatně podle § 76 odst. 1 písm. b) a c) s. ř. s., který mu takový postup umožňuje.
20. Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích žalobních bodů (podle § 75 odst. 2 s. ř. s.) a podle skutkového a právního stavu zjištěného s přihlédnutím k čl. 46 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013, o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany („procedurální směrnice“).

21. Žaloba je důvodná.

22. Žalobkyně v žalobě neuvádí, v jakém rozsahu napadá výrok rozhodnutí o neudělení mezinárodní ochrany. Její žalobní námitky směřují pouze proti neudělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu. Námitka ohledně posouzení vnitřní ochrany a věrohodnosti může být relevantní nejenom ve vztahu k azylu, ale také ve vztahu k doplňkové ochraně. Krajský soud proto bude napadené rozhodnutí přezkoumávat v tomto rozsahu.

b. Existence azylově-relevantního důvodu pronásledování

23. Žalobkyně namítá, že jí hrozí pronásledování z důvodu příslušnosti k určité sociální skupině, neboť důvod, proč ji pronásledují soukromé osoby, vyplývá z její homosexuální orientace. Tuto námitku krajský soud považuje za nedůvodnou.
24. Je pravdou, že sexuální orientace žadatele o azyl může být znakem jeho příslušnosti k určité sociální skupině ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 10. 2006, č. j. 2 Azs 66/2006-52, obdobně viz také rozsudek Soudního dvora ze dne 25. 1. 2018 ve věci C-473/16, bod 30). Skutečnost, že žalobkyně je příslušnicí sexuální menšiny, však sama o sobě nestačí. Důležité je posoudit, zda pronásledování vyvolala právě tato skutečnost.
25. Ze skutkových okolností, jak je prezentovala žalobkyně, nevyplývá, že by problémy žalobkyně na Ukrajině vyplývaly právě z její sexuální orientace. Podle jejích tvrzení tyto problémy začaly kvůli tomu, že její partnerka, kterou rodiče chtěli vdát, již nebyla pannou, a o panenství ji měla připravit žalobkyně. „Pomstu“ tedy primárně nevyvolala skutečnost, že partnerka žalobkyně měla vztah se ženou. Z obsahu výpovědi žalobkyně nevyplývá, že by sexuální orientace v jejím azylovém příběhu hrála stěžejní roli.
26. Nad rámec uvedeného krajský soud dodává, že podmínka příčinné souvislosti s některým z důvodů vyjmenovaných v § 12 písm. b) zákona o azylu může být splněna i tehdy, pokud je některý z nich důvodem neochoty státu poskytnout žadateli ochranu. Pokud by se tedy ukázalo, že policie odmítá žalobkyni poskytnout ochranu právě z toho důvodu, že je příslušnicí LGBTI menšiny, mohla by být podmínka příčinné souvislosti splněna. Z tvrzení žalobkyně však nevyplývá, že by jí policie odmítla pomoci právě z toho důvodu, že je lesbička.
27. Lze proto dát za pravdu žalovanému, že v tomto případě neexistuje příčinná souvislost s důvody pronásledování. Nebyly tu tedy podmínky pro udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu.

c. Možnost vnitřní ochrany

28. V souladu s § 2 odst. 6 věta druhá zákona o azylu se původcem pronásledování nebo vážné újmy rozumí i soukromá osoba, pokud lze prokázat, že stát, strana nebo organizace, včetně mezinárodní organizace, kontrolující stát nebo podstatnou část jeho území nejsou schopny

nebo ochotny odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před pronásledováním nebo vážnou újmu.

29. V případě tvrzeného pronásledování nebo hrozící vážné újmy ze strany soukromých osob je vždy nutné posuzovat schopnost a ochotu státu zajistit účinnou ochranu žadatele před pronásledováním nebo vážnou újmu. Žalovaný v napadeném rozhodnutí zhodnotil, že taková ochrana je v případě žalobkyně dostupná, a že nevyčerpala všechny dostupné prostředky ochrany. Žalobkyně tento závěr v žalobě rozporuje.
30. Tuto námitku považuje soud za důvodnou.
31. Z judikatury Nejvyššího správního soudu týkající se dostupnosti ochrany v zemi původu vyplývá, že **jde-li o původce hrozící vážné újmy nebo pronásledování z okruhu soukromých osob, musí se žadatel v zásadě vždy obrátit nejprve s žádostí o pomoc na vnitrostátní orgány v zemi původu, pokud není zjevné, že tyto orgány nejsou schopny či ochotny účinnou ochranu poskytnout** (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 10. 2009, č. j. 5 Azs 44/2009-73). Žalobkyně uvedla, že se na policii několikrát neúspěšně obrátila. To by mohlo znamenat neochotu příslušných státních orgánů poskytnout jí ochranu. Žalovaný však tvrdí, že žalobkyně měla k dispozici další účinné prostředky ochrany, které nevyužila. Odkazuje zejména na informaci MZV z července 2016, podle které lze proti postupu policejních složek podat stížnost u prokuratury, případě u útvaru vnitřní kontroly konkrétního policejního okrsku. Ze všech zpráv o zemi původu žalobkyně, které žalovaný shromáždil, se možnostem vnitřní ochrany věnuje pouze tato informace MZV. Tato zpráva konkrétně uvádí: *„Podat stížnost proti postupu příslušníků policejních orgánů či jiných orgánů státní moci bylo možné vždy, **problém byl, že se tím orgány nezabývaly. Na popsané situaci se v zásadě nic nezměnilo.** Stížnost proti postupu policejních složek lze podat u prokuratury, popřípadě u útvaru vnitřní kontroly konkrétního policejního okrsku (závisí na míře závažnosti přestupku/trestného činu). Pokud strana, která podává stížnost, není aktivní (tj. nezajímá se osobně o průběh vyšetřování/šetření), může se prošetření významně protáhnout. Stížnost se podává u okresního nebo oblastního oddělení ministerstva vnitra či k soudu. Stejně tak se podávají stížnosti proti konání jiných orgánů státní moci. Velkým problémem je ale soudní systém, který na Ukrajině není nezávislý (bez ohledu na procesy jeho deklarovaného očišťování).“* (zvýraznění doplnil krajský soud).
32. Žalovaný zdůvodňuje dostupnost vnitřní ochrany vyjmenováním možností, kam žalobkyně mohla podat stížnosti proti postupu policie. Z judikatury Nejvyššího správního soudu však vyplývá, že **nestačí posoudit formální dostupnost prostředků ochrany (možnost podat stížnost), ale zejména jejich účinnost**: *„V případech tvrzené nemožnosti či bezvýchodnosti uplatnění přezkumných postupů instančně vyššími či nezávislými orgány, pak nestačí pouhé shromáždění údajů o právním systému nebo struktuře organizace veřejné moci v konkrétní zemi původu bez související informace o účinnosti aplikace záruk zákonnosti. Opravné prostředky či možnost obracet se o ochranu práv na orgán veřejné moci jsou totiž obvykle zakotveny i v právních rádech zemí s nedemokratickým, autoritářským či totalitním režimem, porušujících lidská práva a svobody. Nepostupuje-li správní orgán takovým způsobem a žádost o udělení azylu zamítne s odůvodněním, že žadatel se na orgány v zemi svého původu přesto měl obrátit, trpí takové rozhodnutí nedostatkem důvodů“* (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 9. 2007, č. j. 1 Azs 40/2007-129).

33. Z výše citované zprávy MZV ovšem vyplývá, že **možnost podat stížnost proti postupu příslušníků policie na Ukrajině existuje, ovšem ve vztahu k účinnosti tohoto prostředku je praxe problematická. Stížnostmi se podle této zprávy příslušné orgány reálně nezabývají.** Tuto konkrétní část zprávy však žalovaný v odůvodnění napadeného rozhodnutí přehlíží. Jedná se přitom o podstatnou informaci, která zpochybňuje skutkové závěry žalovaného ohledně dostupnosti účinné ochrany. Je tedy zřejmé, že **žalovaný se shromážděnými zprávami o zemi původu pracoval účelově a selektivně s nich vybíral informace, které potvrzují jeho závěr o dostupnosti vnitřních prostředků ochrany.** Žalovaný v tomto případě ignoroval informace vyplývající z výše citované zprávy, které nasvědčují spíše opačnému závěru, než k jakému v řízení dospěl, tj. že žalobkyně sice měla k dispozici určité prostředky ochrany, jejich účinnost je však diskutabilní. Kategorické závěry žalovaného o dostupnosti prostředků nápravy proto nemají dostatečnou oporu ve správním spisu. Soud přitom netvrdí, že účinná ochrana v zemi původu žalobkyně neexistuje. Aby však žalovaný mohl dojít k opačnému závěru, nic mu nebrání, aby si opatřil nové informace o zemi původu žalobkyně, z nichž bude patrné, že účinná ochrana skutečně k dispozici je. Soud nepřehlédl skutečnost, že předmětná zpráva MZV je z roku 2016, proto nelze vyloučit, že situace se na Ukrajině zlepšila a že příslušné orgány se stížnostmi na postup policie řádně zabývají.
34. Soud si samozřejmě uvědomuje, že s účinností od 23. 3. 2019 došlo k zařazení Ukrajiny na seznam bezpečných zemí původu. Pokud by žalobkyně podala žádost o mezinárodní ochranu po tomto datu, uplatnila by se odlišná pravidla ohledně dokazování možností vnitřní ochrany. Žalobkyně však svou žádost podala dne 9. 2. 2019 a žalovaný měl povinnost posuzovat ji podle právního stavu k tomuto dni. Existenci vnitřní ochrany musel prokázat shromážděním dostatečně přesných a aktuálních informací o zemi původu (§ 23c zákona o azylu). Tuto svou povinnost v případě žalobkyně zanedbal, v důsledku čehož nezjistil skutkový stav tak, aby o něm nebyly důvodné pochybnosti.
35. Pro úplnost krajský soud upozorňuje, že poskytovatelem vnitřní ochrany nemohou být za běžných podmínek neziskové organizace: *„[p]ro účely posouzení schopnosti a ochoty poskytnout ochranu vůči újmě, která žadateli brozí ze strany nestátních původců, je třeba zkoumat ochranu ze strany státu, strany nebo organizace, která kontroluje stát nebo podstatnou část jeho území. Účinnou ochranu nemohou poskytovat nevládní organizace nekontrolující stát či podstatnou část jeho území“* (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 10. 2011, č. j. 6 Azs 22/2011-108, zvýraznění doplnil krajský soud).

d. Posouzení věrohodnosti žalobkyně

36. Žalobkyně ve své žalobě vyjadřuje nesouhlas s tím, že žalovaný považuje části jejího azylového příběhu za nepravděpodobné. Na základě nepravděpodobností sledu některých událostí žalovaný zpochybňuje věrohodnost žalobkyně. Krajský soud proto považuje za nezbytné vyjádřit se i k hodnocení věrohodnosti žalobkyně ze strany žalovaného.
37. Z napadeného rozhodnutí vyplývá, že žalovaný považuje azylový příběh za celkově nevěrohodný. Pokud by tomu tak bylo, nesprávné hodnocení vnitřní ochrany by nemohlo samo o sobě založit nezákonnost rozhodnutí. Soud má však za to, že **ve vztahu**

k hodnocení věrohodnosti trpí napadené rozhodnutí vadou neúplně zjištěného skutkového stavu věci.

38. Prvně krajský soud upozorňuje, že pokud měl žalovaný za to, že výpověď žalobkyně je ohledně problémů s čečenskou rodinou celkově nevěrohodná, pak bylo nadbytečné, aby se zabýval věcným hodnocením její žádosti o mezinárodní ochranu, včetně posuzování dostupnosti vnitřní ochrany. K řešení těchto případů slouží § 16 odst. 1 písm. e) zákona o azylu, podle kterého se žádost o mezinárodní ochranu zamítne jako zjevně nedůvodná, jestliže žadatel o udělení mezinárodní ochrany neuvádí skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 nebo že mu hrozí vážná újma podle § 14a, a zároveň uvádí skutečnosti zjevně nevěrohodné. Pokud tedy žalobkyně jako jediný důvod své žádosti o mezinárodní ochranu uvedla obavy o život v souvislosti s jednáním čečenské rodiny, a žalovaný tento důvod považuje za nevěrohodný, je nelogické, aby se v odůvodnění rozhodnutí podrobně věnoval hodnocení jednotlivých podmínek pro udělení azylu nebo doplňkové ochrany. Ve výsledku totiž **napadené rozhodnutí působí rozporuplně**, neboť není zřejmé, zda k rozhodnutí o neudělení mezinárodní ochrany vedla primárně nevěrohodnost tvrzení žalobkyně, anebo chybějící příčinná souvislost s důvody pronásledování a nevyčerpání dostupných prostředků vnitřní ochrany.
39. Závěr žalovaného o celkové nevěrohodnosti výpovědi žalobkyně navíc nemá dostatečnou oporu ve správním spisu. Žalovaný nedřívě poukazuje na to, že žalobkyně odmítla sdělit jména jejich pronásledovatelů, přestože jejich totožnosti znala a žalovaný ji poučil o povinnosti poskytovat v průběhu řízení součinnost a úplné informace. Z protokolu však nevyplývá, že by žalobkyně tyto informace odmítla sdělit. Na otázku „*Jak se rodina jmenuje?*“, odpověděla: „*Musím to říct? Bylo mi řečeno, že mám právo to neříct.*“ Následně úřednice vedoucí pohovor žalobkyni poučila o povinnosti poskytovat součinnost. Z pohovoru však není zřejmé, jak na toto poučení žalobkyně reagovala, případně zda byla znovu na stejnou otázku dotázána a zda vysvětlila, proč tato jména nechce uvést. Následuje totiž otázka ohledně důvodu tvrzeného pronásledování. Žalovaný proto z této skutečnosti nemůže dovozovat žádné konkrétní závěry ohledně věrohodnosti žalobkyně.
40. Podle žalovaného měla žalobkyně během doby, kdy utíkala před tvrzeným pronásledováním, možnost zajistit si důkazy, případně využít pomoci právníka. Z protokolu však nevyplývá, že by se žalovaný snažil zjistit, zda takovou možnost žalobkyně skutečně měla a proč to případně neudělala. Během výpovědi žalobkyně, že jí známi přes Facebook píšou, jak ji pronásledovatelé hledají, se žalovaný žalobkyně nedotázal, zda tuto skutečnost může doložit např. v podobě printscreenů této komunikace. Jakkoli je pravdou, že prokazovat svá tvrzení musí primárně žadatel, je-li to v jeho možnostech, i žalovaný nese svou část důkazního břemene. V souladu s čl. 4 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (kvalifikační směrnice) je povinností žalovaného posoudit významné náležitosti žádosti ve spolupráci se žadatelem. Žalobkyně na dotaz žalovaného: „*Můžete doložit Vaši výpověď?*“, odpověděla: „*Nevím jak.*“ Na tomto místě žalovanému nic nebránilo, aby žalobkyni navrhl

konkrétní důkazní prostředky, o nichž bylo možné předpokládat, že je žalobkyně může doložit (např. výše zmiňované printscreeny nebo prohlášení jejího dědečka o tom, že jej opakovaně kontaktovaly osoby hledající žalobkyni).

41. Dále žalovaný odkazuje na to, že žalobkyně nedokázala věrohodným způsobem objasnit, jak ji mohli pronásledovatelé pokaždé nalézt na jakémkoliv místě Ukrajiny. Krajský soud je toho názoru, že je zcela pochopitelné, že žalobkyně nemusela znát odpověď na tuto otázku. Je tudíž logické, že v tomto duchu správnímu orgánu i odpověděla. Žalovaný vychází z toho, že je nepravděpodobné, aby pronásledovatelé žalobkyni pokaždé našli. Krajský soud má však za to, že ani z této skutečnosti dostatečně nevyplývá nevěrohodnost celého azylového příběhu žalobkyně. Mnoho azylových příběhů se může jevit nepravděpodobných, to však nutně neznamená, že jsou nepravdivé. Plauzibilita příběhu, resp. dílčích tvrzení sice představuje jeden z aspektů celkového hodnocení věrohodnosti žadatele. Při hodnocení plauzibility je však namísto jistá opatrnost, neboť do velké míry odráží subjektivní pohled rozhodce na to, co považuje za pravděpodobné a co naopak nikoliv (obdobně viz *EASO. Judicial Analysis. Evidence and credibility assessment in the context of the Common European Asylum System*, © European Asylum Support Office, 2018, dostupné v anglickém jazyce zde: <https://bit.ly/2HcqXjj>, s. 89). Krajský soud souhlasí s žalovaným, že výpověď žalobkyně v této části budí pochybnosti o její pravdivosti. Závěr o celkové nevěrohodnosti však žalovaný může učinit teprve poté, co se tato část výpovědi žalobkyně ukáže jako nevěrohodná na pozadí řádných skutkových zjištění. Taková zjištění však v projednávané věci chybí.
42. Krajský soud uznává, že některé z odpovědí žalobkyně na položené otázky nebyly dostatečně konkrétní, což může vyvolávat pochybnosti o tom, zda jednotlivé události skutečně proběhly tak, jak žalobkyně tvrdí. Zároveň však z protokolu o pohovoru nevyplývá, že by se žalovaný snažil přimět žalobkyni ke konkrétnějším odpovědím. Žalovaný přitom má povinnost vést pohovor takovým způsobem, aby zjistil skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti. V obdobném duchu se vyjádřil i Nejvyšší správní soud: „Vyskytne-li se při pohovoru určitá okolnost, která by nasvědčovala tomu, že stěžovatel mohl být pronásledován pro uplatňování politických práv a svobod nebo má odůvodněný strach z pronásledování státní mocí z důvodů stanovených v § 12 zákona o azylu, je povinností žalovaného vést pohovor tím směrem, aby jeho výsledek byl dostatečně konkrétní pro potřeby udělení azylu. Toto platí tím spíše, pokud žalovaný nemá k dispozici jiné podklady pro své rozhodnutí“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 4. 2004, č. j. 6 Azs 50/2003-89). Žalovaný tak měl kupříkladu možnost dotázat se žalobkyně na to, jak konkrétně probíhaly jednotlivé incidenty, při kterých své pronásledovatele viděla, ale povedlo se jí utéct; jak vypadali, co měli tito lidé na sobě, kolik jich bylo, jak se chovali v momentu, kdy viděli žalobkyni, zda to pokaždé byly ty samé osoby, jak probíhaly návštěvy žalobkyně na jednotlivých policejních stanicích, s kým tam mluvila, jak se policisté chovali, proč nepodala oznámení písemně atd. Pokud měl žalovaný pochybnosti o tom, zda žalobkyně vůbec někdy byla na policejní stanici v souvislosti s tvrzeným pronásledováním, mohl se blíže dotázat na polohu této policejní stanice v rámci konkrétního města, vzhled budovy, název oddělení, které měla údajně navštívit atd. Čím konkrétnější a detailnější dotazy správní orgán položí, tím lépe lze v řízení odhalit, zda dotýčný žadatel vypovídá pravdivě, anebo naopak zda jsou jeho odpovědi vyhýbavé a neurčité, případně zda si odporuje.

43. Závěrem soud poukazuje na to, že ze skutečnosti, že žalobkyně požádala o mezinárodní ochranu tři měsíce poté, co přicestovala na území České republiky, nelze automaticky dovozovat, že tuto žádost podala „pouze s cílem legalizace pobytu na území“. Lze odkázat např. na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 6. 2019, č. j. 8 Azs 27/2019-52, který v tomto směru uvedl: *„Čas podání žádosti by tedy stěžovateli neměl být sám o sobě k tíži a správní orgán žádost nemůže a priori posuzovat jako účelovou „k legalizaci pobytu“. Zvláště k ní nesmí přistupovat jinak než k žádostem, které nepovažuje za „účelové“. Vždyť žádosti o azyl mají kromě funkce ochranné obecně za účel umožnit cizinci legální pobyt na území; mezinárodní ochranu lze z azylově relevantních důvodů poskytnout i žadateli, který žádost podal zcela zjevně „účelově““* (zvýraznění doplnil krajský soud). Krajský soud na druhou stranu netvrdí, že tato skutečnost je zcela bez významu. Žalovaný ji může v kontextu dalších relevantních skutečností zohlednit při posuzování věrohodnosti výpovědi žalobkyně (viz čl. 4 odst. 5 kvalifikační směrnice).
44. Soud si plně uvědomuje, že žalobkyně pochází z Ukrajiny, která je zemí, jejíž občané mají obecně velmi nízkou úspěšnost v azylovém řízení na území České republiky (i s ohledem na její nedávné zařazení na seznam bezpečných zemí původu). Přestože jsou azylové žádosti občanů Ukrajiny ve většině případů nedůvodné, žalovaný nemůže rezignovat na své základní povinnosti v řízení ve věci mezinárodní ochrany. Těmi je (mimo jiné) řádné provedení pohovoru s žalobkyní tak, aby položené otázky důsledně směřovaly ke zjištění veškerých rozhodných skutečností a k prověření hodnověrnosti jejího azylového příběhu; obstarání si aktuálních a přesných informací o zemi jejího původu, které by se specificky zaměřovaly na azylový příběh žalobkyně a z něj vyplývající rozhodné skutkové otázky; a řádné a objektivní zhodnocení těchto informací (obdobně viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 4. 2019, čj. 5 Azs 207/2017-36). Uvedené povinnosti v projednáváním případě žalovaný nesplnil.

e. Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

45. Vzhledem k tomu, že žalovaný neúplně zjistil skutkový stav ve vztahu k věrohodnosti žalobkyně a dostupnosti vnitřní ochrany, řízení trpí vadou ve smyslu § 76 odst. 1 písm. b), c) s. ř. s. Jeho závěry o klíčových otázkách věci tak nemají dostatečnou oporu v podkladech obsažených ve správním spisu. Jedná se o závažnou vadu řízení, která mohla mít vliv na zákonnost rozhodnutí o věci samé.
46. K odstranění tohoto nedostatku je potřeba zásadní doplnění. Krajský soud proto přistoupil ke zrušení napadeného rozhodnutí žalovaného bez jednání ve smyslu § 76 odst. 1 písm. b) a c) s. ř. s., jak uvádí výrok I. rozsudku. Žalovaného v dalším řízení váže právní názor krajského soudu obsažený v tomto rozsudku (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).
47. V dalším řízení bude povinností žalovaného odstranit vytýkané vady řízení a vydat nové rozhodnutí, které se bude zakládat na podrobném a přesvědčivém hodnocení věrohodnosti žalobkyně. Žalovaný zejména bude muset s žalobkyní provést doplňující pohovor, na jehož základě poté znovu vyhodnotí celkovou věrohodnost výpovědi žalobkyně. V případě, že její výpověď shledá věrohodnou, znovu posoudí jednotlivé podmínky pro udělení mezinárodní ochrany. V tomto ohledu bude také potřeba, aby žalovaný doplnil

podklady pro vydání rozhodnutí o aktuální informace o zemi původu týkající se dostupnosti vnitřních prostředků ochrany.

48. O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobkyně byla v řízení úspěšná. Proto jí náleží náhrada nákladů řízení. Ty představují náklady právního zastoupení spočívající v odměně advokáta dle § 9 odst. 5 písm. d), ve spojení s § 7 bod 5. vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytnutí právních služeb (advokátní tarif). Konkrétně krajský soud přiznal náhradu za dva úkony právní služby (převzetí a příprava zastoupení, sepsání žaloby) po 3 100 Kč (6 200 Kč) společně se dvěma režijními paušály po 300 Kč (600 Kč). Celkem je tedy žalovaný povinen k náhradě nákladů řízení ve výši 6 800 Kč k rukám právního zástupce žalobkyně do 3 dnů od právní moci rozsudku.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno, ve dvojím vyhotovení. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Brno 4. listopadu 2020

JUDr. Jana Kubenová, v. r.
samosoudkyně

Za správnost vyhotovení:
B. Z.